

2023-01-18

Överklagande av länsstyrelsens beslut att fastställa utgången av valet till kommunfullmäktige i Malmö

Länsstyrelsen i Skåne fastställde i ett beslut den 28 september 2022 utgången av valet till kommunfullmäktige i Malmö kommun den 11 september 2022.

Redogörelse för överklagandet

Paul Nilsson har överklagat valet. Den klagande har hänvisat till ett inlägg av företrädare för Malmölistan och Medborgerlig Samling i Malmö på Facebook. I inlägget vill företrädarna för partierna uppmärksamma myndigheterna på allvarliga felaktigheter när det gäller kommunvalet i Malmö. Felaktigheter som påtalas är bl.a. att valsedlar saknades vid röstningen på institutioner och i flera vallokaler.

Valmyndighetens yttrande

Valmyndigheten har yttrat sig över överklagandet och inhämtat yttrande från Valnämnden i Malmö kommun. Valnämndens yttrande redovisas under särskild rubrik nedan. Av Valmyndighetens yttrande framgår bl.a. följande.

Valnämndens yttrande

Valnämnden har med anledning av de påståenden som framkommer av överklagandet tagit kontakt med ordföranden som tjänstgjorde i de berörda vallokalerna under valdagen samt med röstmottagare som tjänstgjorde under den så kallade röstningen med begränsat tillträde (institutionsröstningen). De röstmottagare som arbetade under röstningen med begränsat tillträde såväl som Valkansliet kan bekräfta att Malmölistans valsedlar fanns tillgängliga för väljare under röstningen. Valkansliet kontrollerade detta särskilt den 8 september 2022 och informerade företrädare för Malmölistan. Under valdagen informerades valkansliet av representanter för Malmölistan om att partiets valsedlar saknades i två vallokalers valsedelställ varpå valkansliet kontaktade ordföranden i respektive vallokal, och fick via telefon bekräftat att partiets valsedlar fanns i båda vallokalers valsedelställ. De ordföranden som tjänstgjorde i de aktuella vallokalerna har fått ta del av de påstådda felaktigheterna. Samtliga ordföranden informerar om att det har funnits tydliga rutiner avseende hanteringen av valsedlar och att det har genomförts kontinuerliga kontroller av valsedelställen under valdagen. Det har förekommit felaktigheter i valsedelställen i vissa fall som däremot varken rör Malmölistans eller Medborgerlig Samlings valsedlar. Dessa avvikelser har omedelbart korrigerats. Av de protokoll som fördes i de aktuella valdistrikten finns inga noteringar om avvikelser beträffande de ovan nämnda partiernas valsedlar.

Gällande regelverk

[...]

Bestämmelsen om avskärmning av valsedelställ tillämpades för första gången vid valen 2022 såvitt avser val till riksdag, kommun och regionfullmäktige.

I förarbeten till vallagen (SOU 2021:7 (Förstärkt skydd för väljarna vid röstmottagning) s.134 och prop. 2021/22:52 s. 47) sägs att kravet på avskärmning

har fått till följd att röstmottagare måste genomföra tätare kontroller av ordningen bland valsedlarna eller ändra sina rutiner för hur kontroller genomförs.

Valmyndigheten har i Handledning för röstmottagning i vallokal (kap. 2.3) uttryckt att röstmottagarna kontinuerligt ska kontrollera att alla valsedlar är synliga, att inga valsedlar har flyttats eller tagits bort och att väljare inte lämnat något i valsedelsställen.

Bestämmelsen om en likformig presentation av valsedlarna anses vara ett förtydligande av vad som i praktiken redan har ansetts gälla.

Valmyndigheten har i vägledande ställningstagande om valsedlarnas ordning i valsedelsställen den 17 juni 2022 (VAL-393) uttalat att det är lämpligt att skilja mellan de olika typerna av valsedlar för att underlätta överblicken. De partier som fått mer än en procent av rösterna vid något av de två senaste valen till riksdagen har rätt att få partivalsedlar, dvs. valsedlar med parti- och valbeteckning, för valen till riksdag samt kommun- och regionfullmäktige upptryckta och utlagda av valadministrationen om de begär det. Övriga partier som har mandat i kommun- och regionfullmäktige har på motsvarande sätt rätt att få partivalsedlar upptryckta och utlagda inom den region eller den kommun där de är representerade om de begär det. Det är valnämnden och röstmottagarna som ansvarar för utläggning av dessa valsedlar. Även partier som inte har rätt att få valsedlar upptryckta kan beställa partivalsedlar och distribuera dem till röstmottagningsställen.

Valnämnden och röstmottagarna ansvarar för att lägga ut även dessa valsedlar, förutsatt att partiet anmält deltagande i de aktuella valen. Partivalsedlar för samtliga partier som deltar i valen ska ställas i ett eget valsedelställe. Valsedlarna för varje val ska ställas i varsin rad (helst lodrät) i ordningen riksdag (gul), kommunfullmäktige (vit) och regionfullmäktige (blå). Valsedlarna ska stå i bokstavsordning utifrån den partibeteckning under vilken partiet har anmält deltagande i val. Blanka valsedlar ska stå väl synliga nedanför övriga valsedlar i valsedelstället. Alla partier ska behandlas likvärdigt. Det innebär att alla partier som deltar i valen ska få sina namnvalsedlar ställda i de följande valsedelställen i bokstavsordning uppfifrån och ner utifrån fullständig partibeteckning. Valsedlarna ska ställas i samma ordning som partivalsedlarna; riksdag (gula valsedlar), kommunfullmäktige (vita) och regionfullmäktige (blåa). Valsedlar för varje valtyp ska alltid börja ställas i en egen rad.

Valmyndighetens känslighetsanalys

Partierna Medborgerlig samling och Malmölistan fick inga mandat i valet till kommunfullmäktige i Malmö kommun. För att nå partispärren på tre procent krävdes 5 937 röster. Medborgerlig samling fick 668 röster och Malmölistan fick 1 625 röster, i valet till kommunfullmäktige. Partierna hade behövt ytterligare 5 269 respektive 4 312 röster ytterligare för att delta i mandatfördelningen.

Valmyndighetens bedömning

Klaganden har anförts att valsedlar saknats för partierna Malmölistan och Medborgerlig Samling i flera röstnings- eller vallokaler vid valet till kommunfullmäktige i Malmö 2022. Om valsedlar saknas, stjäls eller göms är det en avvikelse från föreskriven ordning. Utredningen ger enligt Valmyndigheten inte stöd för att någon avvikelse från föreskriven ordning har förekommit i fråga om de omständigheter klagandena redogör för. Om någon avvikelse trots allt skulle ha förekommit kan det enligt Valmyndigheten inte med fog antas att den inverkat på utgången av valet. Valmyndigheten har i hanteringen av överklagandet noterat att en incident om tillfälligt saknade namnvalsedlar har rapporterats från vallokalen för valdistrikt Lugnet den 11 september 2022. Händelsen bedöms dock inte påverka bedömningen i detta yttrande.

Valprövningsnämndens bedömning av överklagandet

Gällande rätt

Enligt 8 kap. 2 § vallagen (2005:837) ska det i anslutning till ett röstmottagningsställe ordnas en lämplig avskärmd plats där valsedlar kan läggas ut och där väljarna var för sig kan ta sina valsedlar utan insyn. Om en sådan plats inte kan anordnas i anslutning till röstmottagningsstället får den i stället ordnas inne i lokalen. På denna plats ska väljarna ha tillgång till valsedlar med enbart valbeteckning och valsedlar med parti- och valbeteckning. De partier som deltar i valen ska också kunna ge väljarna tillgång till sina valsedlar. Det är dock valnämnden som lägger ut valsedlarna på den avskärmade platsen. Valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt.

Bestämmelsen om avskärmning av valsedelstall tillämpades för första gången vid valen 2022 såvitt avser val till riksdag, kommun och regionfullmäktige. I förarbeten till vallagen sägs att kravet på avskärmning har fått till följd att röstmottagare måste genomföra tätare kontroller av ordningen bland valsedlarna eller ändra sina rutiner för hur kontroller genomförs (prop. 2021/22:52 Förstärkt skydd för väljare vid röstmottagning s. 47).

Av 8 kap. 4 § vallagen följer att röstmottagarna ansvarar för ordningen på röstmottagningsstället. I detta ansvar ingår att hålla ordning bland valsedlarna och kontrollera att valsedlarna finns utlagda under hela röstmottagningen.

Valprövningsnämndens bedömning

Valprövningsnämnden konstaterar att om valsedlar saknas, stjäls eller göms är det en avvikelse från föreskriven ordning. Nämnden finner dock inte att de omständigheter som klaganden pekar på ger stöd för att någon sådan avvikelse från föreskriven ordning har förekommit. Mot bakgrund av utredningen i ärendet konstaterar Valprövningsnämnden att för det fall att någon avvikelse trots allt skulle ha förekommit kan det inte med fog antas ha inverkat på utgången av valet. Överklagandet ska därmed avslås.

Valprövningsnämndens beslut

Valprövningsnämnden avslår överklagandet.

På Valprövningsnämndens vägnar

Annika Sandström
ordförande

Anna Blomdahl
föredragande

Expedition

Paul Nilsson
Valmyndigheten
Länsstyrelsen i Skåne län
Valnämnden i Malmö kommun